

PÄÄTÖKSET

KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS (EU) 2022/1376,

annettu 26 päivänä heinäkuuta 2022,

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan soveltamisesta sähköntuotantoon ja tukkumyyntiin Tanskassa

(tiedoksiannettu numerolla C(2022) 5046)

(Ainoastaan tanskankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta 26 päivänä helmikuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 35 artiklan 3 kohdan,

on kuullut julkisia hankintoja käsittelevää neuvoa-antavaa komiteaa,

sekä katsoo seuraavaa:

1. TOSISEIKAT

1.1 PYYNTÖ

- (1) Tanskan kilpailu- ja kuluttajavirasto (DCCA), jäljempänä 'pyynnön esittäjä', toimitti 24 päivänä syyskuuta 2021 komissiolle direktiivin 2014/25/EU 35 artiklan 1 kohdan mukaisen pyynnön, jäljempänä 'pyyntö'. Pyyntö on komission täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2016/1804 ⁽²⁾ 1 artiklan 1 kohdan mukainen.
- (2) Pyyntö koskee sähkön tuotantoa ja tukkumyyntiä perinteisistä ja uusiutuvista energialähteistä Tanskassa.
- (3) Pyyntö ei kuitenkaan kata seuraavia:
  - tarjouskilpailuihin kuulumattomissa maa- ja merituulivoimaloissa tuotettu sähkö;
  - verkkoon 21 päivän helmikuuta 2008 ja 31 päivän joulukuuta 2013 välisenä aikana tai myöhemmin liitetyissä tuulivoimaloissa tuotettu sähkö, lukuun ottamatta tuulivoimaloita, jotka on liitetty niiden omaan kulutuslaitokseen ja merituulivoimaloita (kulutuslaitoksissa tuotettu sähkö (uusiutuvan energian edistämistä koskevan lain 41 §) ja merituulivoimalat kyseisen lain 35 b § mukaisesti on jätetty pyynnön ulkopuolelle, ja niihin sovelletaan näin ollen edelleen direktiivin 2014/25/EU säännöksiä);
  - verkkoon viimeistään 20 päivänä helmikuuta 2008 liitetyissä tuulivoimaloissa tuotettu sähkö, lukuun ottamatta tuulivoimaloita, jotka saavat hintatukea uusiutuvan energian edistämistä koskevan lain 39–41 § mukaisesti;

⁽¹⁾ EUVL L 94, 28.3.2014, s. 243.

⁽²⁾ Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2016/1804, annettu 10 päivänä lokakuuta 2016, vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU 34 ja 35 artiklan yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä (EUVL L 275, 12.10.2016, s. 39).

- verkkoon viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2002 liitetyissä tuulivoimaloissa tuotettu sähkö;
  - täysin uusissa tuulivoimaloissa, jotka ovat hyödyntäneet tuulivoimaloiden purkamisesta annettuja romutustoituksia (suurempi hintatuki) tuotettu sähkö; bioenergialla (biomassalla ja biokaasulla) tuotettu sähkö;
  - aurinkosähköpaneelilla, aaltovoimalla ja vesivoimalla tuotettu sähkö;
  - muissa erityisissä uusiutuvan energian tuotantolaitoksissa tuotettu sähkö (tulevan uusiutuvan sähkön tuotannon kasvun kannalta merkittävistä uusiutuvista energialähteistä tai merkittävällä teknologialla tuotettu sähkö tai muista kuin edellä mainituista uusiutuvista energialähteistä tuotettu sähkö);
  - hajautetuissa lämpö- ja voimalaitoksissa sekä polttolaitoksissa tuotettu sähkö;
  - kaukolämmön tuottamiseen tarkoitetuissa muissa lämpö- ja voimalaitoksissa tuotettu sähkö;
  - verkkoon viimeistään 21 päivänä maaliskuuta 2012 liitetyissä teollisuusvoimaloissa tuotettu sähkö;
  - tukipalvelut.
- (4) Sähkön tuotanto perinteisistä ja uusiutuvista energialähteistä ja sen tukkumyynti on direktiivin 2014/25/EU 9 artiklan mukaista sähkön toimittamiseen liittyvää toimintaa.
- (5) Koska markkinoille pääsy voidaan katsoa vapaaksi direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan perusteella, komission on annettava mainitun direktiivin liitteessä IV olevan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti pyyntöä koskeva täytäntöönpanopäätös 90 työpäivän kuluessa.
- (6) Direktiivin 2014/25/EU liitteessä IV olevan 1 kohdan neljännen alakohdan mukaisesti komissio voi pidentää määräaika kyseisen pyynnön esittäjien suostumuksella. Koska DCCA toimitti lisätietoja 4 päivänä maaliskuuta 2022, määräaika, johon mennessä komissio tekee tätä pyyntöä koskevan päätöksen, on 31 päivä heinäkuuta 2022.

2. OIKEUDELLINEN KEHYS

- (7) Direktiiviä 2014/25/EU sovelletaan hankintasopimuksiin, jotka koskevat sellaista toimintaa, jonka tarkoituksena on sähkön toimittaminen kiinteisiin verkkoihin, joiden tarkoituksena on tarjota yleisölle sähkön tuotantoon, siirtoon tai jakeluun liittyviä palveluja, jollei toimintaa ole vapautettu direktiivin soveltamisesta sen 34 artiklan nojalla.
- (8) Direktiivin 2014/25/EU 34 artiklassa säädetään, ettei direktiiviä sovelleta hankintasopimuksiin, jotka tehdään jonkin direktiivissä tarkoitettun toiminnan suorittamiseksi, jos toimintaan siinä jäsenvaltiossa, jossa se toteutetaan, kohdistuu suoraa kilpailua markkinoilla, joille pääsyä ei ole rajoitettu. Sitä, kohdistuuko johonkin toimintaan suoraa kilpailua, arvioidaan puolueettomien perusteiden ottaen huomioon kyseisen alan erityispiirteet⁽³⁾. Arviointia rajoittavat kuitenkin sovellettavat lyhyet määräajat ja tarve nojautua komission käytettävissä oleviin tietoihin, joita ei voida täydentää enemmän aikaa vievillä menetelmillä, ei varsinkaan asianomaisten talouden toimijoiden julkisilla kuulemisilla⁽⁴⁾. Vaikka kysymys siitä, kohdistuuko johonkin toimintaan suoraa kilpailua, on ratkaistava sellaisten kriteerien perusteella, jotka ovat SEUT-sopimuksen kilpailua koskevien määräysten mukaisia, ei kuitenkaan edellytetä, että nämä kriteerit ovat täsmälleen samat kuin ne, joihin viitataan unionin kilpailuoikeuden säännöksissä⁽⁵⁾.

⁽³⁾ Direktiivin 2014/25/EU johdanto-osan 44 kappale.

⁽⁴⁾ Ks. edellinen alaviite.

⁽⁵⁾ Tuomio asiassa T-463/14, Österreichische Post AG vastaan Euroopan komissio, annettu 27.4.2016, EU:T:2016:243, 28 kohta ja direktiivin 2014/25/EU johdanto-osan 44 kappale.

- (9) Markkinoille pääsyä pidetään rajoittamattomana, jos jäsenvaltio on pannut täytäntöön ne unionin säädökset, jotka avaavat tietyn alan tai sen osan kilpailulle, ja soveltaa niitä. Kyseiset säädökset luetellaan direktiivin 2014/25/EU liitteessä III. Sähkön tuotannon ja tukkumyynnin osalta kyseisessä liitteessä viitataan direktiiviin 2009/72/EY, joka on kumottu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2019/944 ⁽⁶⁾ 1 päivästä tammikuuta 2021 alkaen. Pyynnön esittäjän mukaan Tanska on saattanut direktiivin (EU) 2019/944 osaksi kansallista lainsäädäntöään ⁽⁷⁾. Näin ollen direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan 3 kohdan mukaisesti markkinoille pääsy voidaan katsoa vapaaksi.
- (10) Sitä, onko toiminta suoraan kilpailun kohteena, olisi arvioitava käyttäen perusteena useita indikaattoreita, joista yksikään ei ole välttämättä ratkaiseva sellaisenaan. Tämän päätöksen soveltamisalaan kuuluvien markkinoiden osalta markkinaosuudet ovat yksi kriteeri, joka tulisi ottaa huomioon yhdessä muiden kriteerien, kuten naapurimaiden tuottajien aiheuttama kilpailupaine tai tarjoajien määrä uusiutuvan energian tuotantokapasiteettiin liittyvissä tarjouskilpailuissa, kanssa.
- (11) Tämän päätöksen tavoitteena on selvittää, kohdistuuko pyynnön kohteena oleviin palveluihin kilpailua (sellaisilla markkinoilla, joille pääsyä ei direktiivin 2014/25/EU 34 artiklassa tarkoitetulla tavalla ole rajoitettu) siinä määrin, että voidaan varmistaa, että hankinnat asianomaisten toimintojen harjoittamiseksi toteutetaan – myös ilman direktiivissä 2014/25/EU säädettyjä tiukkoja yksityiskohtaisia hankintasääntöjä – avoimella ja syrjimättömällä tavalla sellaisin perustein, joilla ostajat voivat löytää kokonaisuudessaan taloudellisesti edullisimman ratkaisun.

3. ARVIOINTI

- (12) Tämä päätös perustuu oikeudelliseen ja tosiasialliseen tilanteeseen vuoden 2021 syyskuusta alkaen, sellaisena kuin se käy ilmi pyynnön esittäjän toimittamista tiedoista sekä julkisesti saatavilla olevista tiedoista.

3.1 RAJOITTAMATON PÄÄSY MARKKINOILLE

- (13) Markkinoille pääsyä pidetään rajoittamattomana, jos asianomainen jäsenvaltio on pannut täytäntöön unionin säädökset, jotka avaavat tietyn alan tai sen osan kilpailulle, ja soveltaa niitä. Pynnön esittäjän mukaan Tanska on saattanut direktiivin (EU) 2019/944 osaksi kansallista lainsäädäntöään 29 kansallisella toimenpiteellä. Tanskan energiavirasto vahvisti väitteen ⁽⁸⁾. Näin ollen komissio päättelee, että oikeudellisesti vapaan markkinoille pääsyn edellytykset täyttyvät.
- (14) Tosiasiallisesti vapaan pääsyn osalta komissio toteaa, että Tanskan sähköntuotantomarkkinoiden vapauttaminen on edistynyt sen jälkeen, kun ne avattiin kilpailulle vuonna 1999. Tanskan osallistuminen Nord Pool -sähköpörssiin ja yhteenliittämiskapasiteetin kehittäminen ovat edistäneet merkittävästi kilpailupainetta. Uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan ja erityisesti merituulipuistojen tuotannon osalta Tanskan viranomaisten järjestämät tarjouskilpailut ovat houkutelleet yhä useampia osallistujia.
- (15) Komissio päättelee, että pääsyä markkinoille on pidettävä tätä päätöstä sovellettaessa oikeudellisesti ja tosiasiallisesti vapaana Tanskan alueella.

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/944, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 125).

⁽⁷⁾ Rajoittamatta kuitenkin komission arviointia tämän direktiivin saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä Tanskassa.

⁽⁸⁾ Ks. pyynnön s. 28.

3.2 KILPAILUVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

3.2.1 TUOTEMARKKINOIDEN MÄÄRITTELY

- (16) Yrityskeskittymiä koskevassa komission päätöskäytännössä ⁽⁹⁾ voidaan sähköalalla erotella seuraavat merkitykselliset tuotemarkkinat: i) tuotanto ja tukkutoimitukset, ii) siirto, iii) jakelu ja iv) vähittäistoimitukset. Vaikka jotkin näistä markkinoista voidaan jakaa edelleen, komission aiemmassa käytännössä ⁽¹⁰⁾ on torjuttu sähköntuotantomarkkinoiden ja tukkutoimitusmarkkinoiden erottelu, koska tuotanto sinänsä on vain arvoketjun ensimmäinen vaihe, mutta tuotetut sähkömäärät myydään tukkumarkkinoilla. Tämä on vahvistettu erityisesti Pohjoismaiden osalta ⁽¹¹⁾.
- (17) Yrityskeskittymiä koskevassa päätöskäytännössään komissio on lisäksi katsonut, että Pohjoismaiden merkitykselliset tuotemarkkinat kattavat yhtä lailla kahdenvälisillä sopimuksilla kuin Nord Pool -alustalla myydyin sähkön sekä Elspot- (vuorokausimarkkinat) että Elbas-hinnoilla (päivänsisäiset markkinat) ⁽¹²⁾.
- (18) Pyyntönsä esittäjä väittää, että yritysten sähkönhankintasopimukset olisi sisällytettävä merkityksellisten markkinoiden soveltamisalaan. Tällaiset sopimukset ovat sähköntuottajan ja asiakkaan (yleensä suuren sähkökäyttäjän) välisiä kahdenvälisiä sopimuksia, joilla käyttäjä ostaa sähköä suoraan sähköntuottajalta. Kauppayhtiöt tekevät sähkönhankintasopimuksia sekä perinteisen että uusiutuvan energian tuottajien kanssa ja kilpailevat sähkönhankintasopimusten tekemisestä.
- (19) Kuten muissakin kahdenvälisissä liiketoimissa, pitkäaikaisia sähkönhankintasopimuksia tekevien asiakkaiden on tehtävä sopimus tasevastaavan kanssa tasepoikkeamiensa hallitsemiseksi. Tuotannon tasapainottamisen osalta energiantuottajien (kuten merituulipuistojen omistajien) on mukautettava ennustettua sähköntuotantoaan reaaliajassa eli mukautettava ennustettua tuotantoa todelliseen tuotantoon. Tähän vastuuseen ei vaikuta se, miten sähköntuottaja päättää myydä tuottamansa sähkön, mukaan lukien yritysten sähkönhankintasopimuksilla.
- (20) Komissio on tehnyt erilaisia päätelmiä tosiasiallisen tilanteen mukaan sen osalta, kuuluuko perinteinen ja uusiutuvista energialähteistä tuotettu sähkö samoille tuotemarkkinoille. Se katsoi, että perinteisen ja uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön tuotantoa Saksassa ⁽¹³⁾ ja Italiassa ⁽¹⁴⁾ olisi pidettävä eri tuotemarkkinoina.
- (21) Alankomaiden ⁽¹⁵⁾ tapauksessa komissio kuitenkin totesi, että perinteisen ja uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön tuotanto ja tukkutoimitukset olivat osa samoja merkityksellisiä tuotemarkkinoita. Pohjoismaiden osalta komissio on yrityskeskittymiä koskevassa päätöskäytännössään katsonut, että sähkön lähteellä ei ole merkitystä tuotteen määrittelyn kannalta ⁽¹⁶⁾.
- (22) Pyyntönsä esittäjä väittää, että Tanskan tilanne eroaa edellä mainituissa päätöksissä tarkoitettua Saksan ja Italian tilanteesta ja on samankaltainen kuin Alankomaissa. Pyyntönsä esittäjä toimitti taulukoita, joissa eriteltiin yksityiskohteisesti Tanskan, Saksan, Italian ja Alankomaiden tapausten samankaltaisuudet ja erot. Pyyntönsä esittäjä korostaa, että suurimmat erot Saksan ja Italian tilanteeseen nähden ovat lakisäätöjen korvauksen puuttuminen, syöttöprioriteettisääntöjen puuttuminen ja se, että uusiutuvista energialähteistä tuotettua sähköä myydään tukkumarkkinoilla samalla hinnalla kuin perinteistä sähköä.

⁽⁹⁾ Asia COMP/M.4110, E.ON/ENDESA, 25.4.2006, 10 kohta, s. 3.

⁽¹⁰⁾ Asia COMP/M.3696, E.ON/MOL, 21.1.2005, 223 kohta ja asia COMP/M.5467, RWE – ESSENT, 23.6.2009, 23 kohta.

⁽¹¹⁾ Ks. asia M.8660 Fortum/Uniper, 15.6.2018, 18 kohta. Ks. myös COMP/M/7927 – EPH/ENEL/SE, 9–12 kohta; COMP/M.6984 – EPH/Stredoslovenska Energetika, 15 kohta; M.3268 – Sydkraft/Graninge, 19–20 kohta.

⁽¹²⁾ Ks. asia M.8660 Fortum/Uniper, 15.6.2018, 18 kohta. Ks. myös COMP/M/7927 – EPH/ENEL/SE, 9–12 kohta; COMP/M.6984 – EPH/Stredoslovenska Energetika, 15 kohta; M.3268 – Sydkraft/Graninge, 19–20 kohta.

⁽¹³⁾ EUVL L 114, 26.4.2012, s. 21, 36–40 kohta.

⁽¹⁴⁾ EUVL L 271, 5.10.2012, s. 4, 46–50 kohta.

⁽¹⁵⁾ EUVL L 12, 17.1.2018, s. 53, 19–23 kohta.

⁽¹⁶⁾ Ks. asia M.8660 Fortum/Uniper, 15.6.2018, 18 kohta.

- (23) Yrityskeskittymäpäätöksessään Fortum/Uniper⁽¹⁷⁾ komissio muistutti, että Pohjoismaiden alueen merkitykselliset tuotemarkkinat kattavat sekä sähkön tuotannon että tukkumyynnin riippumatta tuotantolähteistä ja kauppakanavista ja että ne kattavat kahdenvälisillä sopimuksilla ja Pohjoismaiden sähköpörsissä Nord Poolissa myydyin sähkön.
- (24) Uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön osalta pyyntö kattaa Horns Rev 3:n, Vesterhav Sydin, Vesterhav Nordin ja Kriegers Flakin merituulipuistot sekä tulevat tuulipuistot, mukaan lukien Thorin merituulipuiston. Kaikkiin kyseisiin tukijärjestelmiin sovellettiin komission päätöksiä⁽¹⁸⁾, joissa vahvistettiin niiden yhteensopivuus EU:n valtiontukisääntöjen kanssa.
- (25) Lisäksi tuulivoiman tuotannosta maksetut palkkiot ovat laskeneet minimiin lisääntyneen kilpailun ansiosta. Tanskan energiavirasto järjesti kaikille edellä mainituille tuulipuistoille avoimen tarjouskilpailun sähköntuotannosta uusiutuvista energialähteistä. Vuoden 2015 Horns Rev 3:n (400 MW) tarjouskilpailuun osallistui neljä tarjoajaa, vuoden 2016 Kriegers Flakin (600 MW) tarjouskilpailuun seitsemän ja vuoden 2016 Vesterhav Nord/Sudin (350 MW) tarjouskilpailuun kolme tarjoajaa.
- (26) Ennen tarjouskilpailuja suojaudutaan riskeiltä, ja Tanskan viranomaisilla on nyt parempi ymmärrys markkinoista ja ne ovat aloittaneet todellisen markkinavuoropuhelun osapuolten kesken.
- (27) Myös uusiutuviin energialähteisiin perustuvien teknologioiden, kuten merituulivoimaloiden tai aurinkosähkön, kokonaiskustannukset ovat laskeneet merkittävästi. Tämä on aiheuttanut sen, että kun vuonna 2010 voittajatarjous Anholtin merituulipuistosta oli 105 äyriä/kWh, vuonna 2016 voittajatarjous Kriegers Flakin merituulipuistosta oli 37 äyriä/kWh.
- (28) Tanska aikoo myös perustaa kolme uutta suurta merituulipuistoa. Ensimmäisen merituulipuiston tuotantokapasiteetti tulee olemaan noin 800 MW ja sitä seuraavien vähintään 800 MW. Tanskan energiavirasto järjestää tarjouskilpailun kunkin tulevan merituulipuiston osalta.
- (29) Samoin kuin sähkön tuotantoa ja tukkumyyntiä Alankomaissa koskevassa komission täytäntöönpanopäätöksessä (EU) 2018/71⁽¹⁹⁾, komissio toteaa, että tukien jakamiseen kohdistuu kilpailua tarjousprosessissa, joka sääntelee uusiutuvan energian tuottajien toimintaa näiden julkisiin hankintoihin soveltamien menettelytapojen osalta. Tämä asettaa perinteisen ja uusiutuviin energialähteisiin perustuvan (pyynnön kohteena olevat merituulipuistot) sähkön tuotannon tasavertaiseen asemaan Tanskassa.
- (30) Komissio katsoo direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan 1 kohdassa säädettyjen edellytysten arvioimiseksi ja rajoittamatta unionin kilpailulainsäädännön soveltamista, että poikkeushakemuksen kannalta merkitykselliset tuotemarkkinat ovat perinteisen ja merituulipuistoissa tuotetun sähkön tuotannon ja tukkutoimitusten markkinat, mukaan lukien yritysten sähkönhankintasopimukset.

⁽¹⁷⁾ Ks. asia M.8660 Fortum/Uniper 15.6.2018, 18 kohta sekä asiat COMP/M/7927 – EPH/ENEL/SE, 9–12 kohta; COMP/M.6984 – EPH/Stredoslovenska Energetika, 15 kohta; M.3268 – Sydkraft/Graninge, 19–20 kohta.

⁽¹⁸⁾ Asiat SA.40305, SA.43751, SA.45974 ja SA.57858.

⁽¹⁹⁾ Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2018/71, annettu 12 päivänä joulukuuta 2017, vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU soveltamatta jättämisestä sähkön tuotantoon ja tukkumyyntiin Alankomaissa (EUVL L 12, 17.1.2018, s. 53) 21 kohta.

3.2.2 MAANTIETEELLISTEN MARKKINOIDEN MÄÄRITTELY

- (31) Vuoden 2006 yhteenliittymää koskevassa komission päätöksessä ⁽²⁰⁾ määritellään kaksi erillistä maantieteellistä markkina-alueetta sähkön tukkumyynnille: Itä-Tanskan alue, jäljempänä 'DK2', ja Länsi-Tanskan alue, jäljempänä 'DK1', sillä kyseisenä ajankohtana näiden kahden Tanskan tarjous- tai hinta-alueen välillä ei ollut suoraa yhteyttä. Komissio teki saman päätelmän Saksan ja Tanskan välistä rajayhdysjohtoa koskevassa päätöksessään vuonna 2018 ⁽²¹⁾.
- (32) Tanskan kilpailuneuvosto tutki vuonna 2014 virtuaalisia voimalaitoksia (Virtual Power Plant), jäljempänä 'VPP', koskevassa päätöksessään ⁽²²⁾ sähkön tuotanto- ja tukkumarkkinoita Tanskassa. Tällä päätöksellä Tanskan kilpailuneuvosto kumosi Elsam A/S:n antamat aiemmat sitoumukset Elsam A/S:n ja Nesa A/S:n yhteenliittymässä vuonna 2004. Tanskan kilpailuneuvosto vahvisti osittain maantieteellisten markkinoiden olevan laajemmat kuin DK1. DK1 on liitetty Norjaan, Ruotsiin ja Saksaan siirtoyhteyksin. Fyysisen sähkön tukkuhinta DK1:ssä poikkesi kaikista verkkoon liitetystä hintavyöhykkeistä alle 10 prosentissa tunneista vuonna 2013. DK1:n tukkuhinta oli useimpina tunteina sama kuin vähintään yhdessä verkkoon liitetystä hintavyöhykkeistä, mikä tukee laajempaa maantieteellistä markkinaa kuin Länsi-Tanska. Jätettiin kuitenkin avoimeksi, ovatko maantieteelliset markkinat laajemmat kuin Länsi-Tanska. Tanskan kilpailuneuvosto totesi vuonna 2019 ⁽²³⁾, että sähkön tuotanto- ja tukkumarkkinat ovat laajuudeltaan kansalliset, mutta jätti avoimeksi kysymyksen siitä, olisiko määriteltävä laajempi ja kapeampi maantieteellisten markkinoiden määritelmä. Tämä päätelmä perustui seuraaviin ennakkotapauksiin: 1) asiassa *M.8660 Fortum/Uniper tehty päätös*, jossa komissio teki päätelmänsä Ruotsin kansallisten markkinoiden olemassaolosta, 2) asiassa *M.3268 Sydkraft ja Graninge tehty päätös*, jossa komissio totesi, että Ruotsin markkinat muodostavat vain vähäisen tuntimäärän ajan Suomesta ja Tanskasta erilliset markkinat, mikä osoittaa, että sähkön tukkumarkkinat ovat laajemmat kuin kansalliset ja 3) Tanskan kilpailuneuvoston *VPP-päätös*, jossa se totesi Tanskan sähkön tuotanto- ja tukkumarkkinoiden kehityksen vuoksi merkkejä suuremmista maantieteellisistä markkinoista kuin DK1. Tanskan ja sen naapurimaiden yhteenliittämiskapasiteettia on lisätty merkittävästi vuodesta 2006. Erityisesti rajayhdysjohdot Skagerrak Norjan kanssa, Kontiskan Ruotsin kanssa ja Kontek Saksan kanssa on otettu käyttöön tai niitä on laajennettu. Vuonna 2019 otettiin käyttöön Cobra-yhdysjohto Alankomaiden kanssa. Länsi- ja Itä-Tanskan yhdistää nykyään Ison Beltin yhdysjohto.
- (33) Pyyntöön esittäjän toimittama näyttö ⁽²⁴⁾ osoittaa hintojen kasvavan korrelaation Itä- ja Länsi-Tanskan sekä Ruotsin, Norjan ja Tanskan naapurihintavyöhykkeiden (SE3, SE4, NO2 ja DE) välillä. Esimerkiksi vuonna 2013 hinta DK1:ssä oli sama 91,7 prosenttia tunneista ja vuonna 2018 96,3 prosenttia tunneista kuin muilla alueilla (DK2, SE3, SE4, NO2 ja DE); DK2:n osalta luvut olivat 97,8 prosenttia vuonna 2013 ja 98,6 prosenttia vuonna 2018. Erihintaisten tuntien osuus sitä vastoin laski DK1:ssä 8,3 prosentista 3,7 prosenttiin vuosien 2013 ja 2018 välillä, ja DK2:ssa 2,2 prosentista 1,4 prosenttiin.
- (34) Energinetin mukaan Tanskalla on erittäin suuri kapasiteetti naapurimaiden rajayhdysjohdoissaan, se vastaa noin 90:tä prosenttia kotimaisesta huippukysynnästä. Tanskan tiiviit yhteydet naapurimaihin tarkoittavat sitä, että Tanskassa on erillinen sähkön spot-markkinahinta vain noin 10 prosenttia ajasta. Muuna aikana tukkuhinta on sama joko Norjan, Ruotsin tai Saksan kanssa.
- (35) Vuonna 2019 Itä-Tanskan (DK2) ja Saksan välisen kansainvälisen yhteyden käytettävissä oleva myytävä kapasiteetti oli 90 prosenttia rajayhdysjohdon kokonaiskapasiteetista vientisuunnassa ja 95 prosenttia tuontisuunnassa. Muiden ulkomaisten yhdysjohtojen myytävä kapasiteetti vientisuunnassa oli 60–88 prosenttia rajayhdysjohdon kokonaiskapasiteetista. Länsi-Tanskan (DK1) sekä Norjan ja Ruotsin välinen myytävä kapasiteetti oli vuonna 2019 pienempi

⁽²⁰⁾ Komission päätös 2007/353/EY, tehty 14 päivänä maaliskuuta 2006, yrityskeskittymän julistamisesta yhteismarkkinoille ja ETA-sopimuksen toimintaan soveltuvaksi (Asia COMP/M.3868 – DONG/Elsam/Energi E2) (EUVL L 133, 25.5.2007, s. 24), 258–260 kohta.

⁽²¹⁾ Tiivistelmä komission päätöksestä, annettu 7 päivänä joulukuuta 2018, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 102 artiklan ja ETA-sopimuksen 54 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia AT.40461 – Saksan ja Tanskan välinen rajayhdysjohto) (EUVL C 58, 14.2.2019, s. 7), 49–50 kohta.

⁽²²⁾ Tanskan kilpailuneuvosto, DONG Energys anmodning om ophævelse af VPP tilsagn, 2014: <https://www.kfst.dk/media/13295/20140528-ikkefortrolig-afgoerelse-dong.pdf>

⁽²³⁾ Tanskan kilpailuneuvoston päätös, 25.6.2019: <https://www.kfst.dk/media/54483/20190625-fusion-se-eniig.pdf>

⁽²⁴⁾ Ks. pyynnön 94–97 kohta.

kuin vuonna 2018. Toisaalta myytävä kapasiteetti Saksan ja Tanskan välillä oli korkeampi molemmilla Tanskan tarjousalueilla. Cobra-yhdysjohdon myytävä kapasiteetti sekä vienti- että tuontisuunnassa oli vuonna 2019 87 prosenttia kokonaiskapasiteetista.

- (36) Komissio toteaa, että molemmilla alueilla on hinnoitteluun kohdistuvia ulkopuolisia rajoitteita: Hinnat DK1:ssä ovat samat kuin muilla alueilla 89,3 prosenttia tunneista ja DK2:ssa 98,4 prosenttia tunneista. Komissio totesi *Fortum/Uniper*-yhteenliittymäpäätöksen 28 kohdassa, että Ruotsin neljä tarjousaluetta muodostavat yhden maantieteelliset markkinat, koska niillä oli yhteinen hinta 89,7 prosentissa tunneista. Komissio toteaa myös, että pyynnön esittäjän mukaan neljä suurinta toimijaa, joiden kunkin markkinaosuus on yli 10 prosenttia, toimivat sekä DK1:ssä että DK2:ssa.
- (37) Komissio katsoo direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan 1 kohdassa säädettyjen edellytysten arvioimiseksi ja rajoittamatta unionin kilpailulainsäädännön soveltamista, että hakemuksen kannalta merkitykselliset maantieteelliset sähkön tuotannon ja tukkumyynnin markkinat, mukaan lukien yritysten sähkönhankintasuoritteet, riippumatta siitä, onko sähkö tuotettu perinteisistä tai hakemukseen sisältyvistä uusiutuvan energian lähteistä, voidaan jättää avoimeksi, olipa kyse sitten erillisistä markkinoista alueille DK1 ja DK2 tai Tanskan kansallisista markkinoista.

3.2.3 MARKKINA-ANALYYSI

- (38) Kaikki markkinaosuuksia koskevat laskelmat ja sähkön tuotannon osuuksiin liittyvät havainnot perustuvat pyynnön esittäjän toimittamiin tietoihin.
- (39) Komissio ottaa analyysissään huomioon useita tekijöitä. Vaikka markkinaosuudet ovat tärkeä näkökohta, huomioon otetaan myös naapurimaiden tuottajien aiheuttama kilpailupaine ja uusiutuvan energian kapasiteettia koskevissa tarjouskilpailuissa olevien tarjoajien määrä.
- (40) Tanskan sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla on tällä hetkellä kolme pääasiallista markkinatoimijaa, joihin sovelletaan direktiivin 2014/25/EU nojalla julkisia hankintoja koskevia sääntöjä. Niitä ovat Ørsted A/S, jäljempänä 'Ørsted', (Tanskan valtion omistusosuus 50,1 prosenttia), Vattenfallin tanskalainen tytäryhtiö Vattenfall AB, jäljempänä 'Vattenfall' (kokonaan Ruotsin valtion omistuksessa) ja HOFOR Energiproduktion A/S, jäljempänä 'HOFOR', (viime kädessä Kööpenhaminan kunnan omistuksessa).
- (41) Nord Pool -sähköpörssiin osallistuu tällä hetkellä 18 tanskalaista yritystä. Suurin osa näistä yrityksistä, kuten Danske Commodities ja Centrica Energy Trading, eivät ole direktiivissä 2014/25/EU tarkoitettuja julkisia yrityksiä.
- (42) Vuosina 2018 ja 2019 Ørstedin markkinaosuus DK1:n ja DK2:n yhdistetyillä markkinoilla (sähköntuotannosta) oli 20–30 prosenttia ja 10–20 prosenttia, Vattenfallin markkinaosuus oli 5–10 prosenttia ja 10–20 prosenttia ja HOFORin markkinaosuus 0–5 prosenttia ja 0–5 prosenttia. Näiden yritysten suuremmat kilpailijat, joihin ei sovelleta julkisia hankintoja koskevia sääntöjä, ovat Vindenergi Danmark (40–50 prosenttia ja 40–50 prosenttia) ja Energi Danmark (10–20 prosenttia ja 10–20 prosenttia). Markkinaosuudet DK1:n ja DK2:n markkinoilla olivat suurin piirtein samalla vaihteluvälillä: Ørsted 20–30 prosenttia DK1:llä ja 10–20 prosenttia DK2:lla vuonna 2018, 20–30 prosenttia DK1:llä ja 10–20 prosenttia DK2:lla vuonna 2019, Vattenfall 5–10 prosenttia DK1:llä ja 0–5 prosenttia DK2:lla vuonna 2018, 10–20 prosenttia DK1:llä ja 0–5 prosenttia DK2:lla vuonna 2019, HOFOR 0–5 prosenttia DK1:llä ja 5–10 prosenttia DK2:lla vuonna 2019. Jos merkitykselliset maantieteelliset markkinat olisivat Tanskan markkinoita laajemmat, markkinaosuudet olisivat pienemmät.
- (43) Tuonti ja vienti ovat hyvin merkittävä piirre Tanskan sähkömarkkinoilla. Vuosina 2018 ja 2019 sähkönkulutus oli noin 33,5 TWh. Tuonnin osuus kokonaiskulutuksesta oli noin 45,6 prosenttia vuonna 2018, kun taas kansallinen tuotanto kattoi 41 prosenttia kulutuksesta vuonna 2018 ja 48 prosenttia vuonna 2019. Myös vienti on merkittävää, sillä vuonna 2018 se oli 73 prosenttia ja vuonna 2019 62 prosenttia Tanskan sähköntuotannosta.
- (44) Tämä osoittaa Tanskan sähkömarkkinoiden yhdentymisen laajuuden laajemmille maantieteellisille markkinoille ja tämän synnyttämän kilpailupaineen, joka kohdistuu ennen kaikkea, mutta ei yksinomaan, naapurimaiden sähköntuottajilta tanskalaisiin tuottajiin rajat ylittävien rajayhdysjohtojen kautta.

- (45) Tukkukaupan pohjoismaiset spot-hinnat vahvistetaan Nord Pool -sähköpörssissä. Keskimääräinen tuntihinta spot-markkinoilla vuonna 2019 DK1:ssä oli 38,50 euroa/MWh ja DK2:ssa 39,84 euroa/MWh, eli se laski molemmilla vyöhykkeillä 13 prosenttia vuoden 2018 hinnoista. Vuoden 2019 järjestelmähinta oli 38,94 euroa/MWh. Pohjoismainen järjestelmähinta on fiktiivinen spot-hinta, joka olisi toteutunut, jos koko Pohjoismaiden alue olisi yksi tarjousalue. DK1:n hinnat ovat yleensä alhaisemmat kuin DK2:n johtuen DK1:n suhteellisen suuresta tuulivoimarakapasiteetista, mikä auttaa alentamaan hintoja. Keskimääräinen spot-hinta vuonna 2019 oli Norjassa 39,28 euroa/MWh, Saksassa 37,68 euroa/MWh ja Ruotsissa 38,79 euroa/MWh, jotka kaikki ovat hyvin samankaltaisia kuin hinnat DK1:ssä ja DK2:ssa.
- (46) Noin 6 prosenttia Tanskan sähköstä myydään yhteenkytkeillä eurooppalaisilla päivänsäisillä XBID-markkinoilla. Päivänsäiset markkinat perustuvat jatkuvaan kaupankäyntiin, jossa kaupat tehdään tarjotulla hinnalla, toisin kuin vuorokausimarkkinoilla, jotka perustuvat huutokauppaan yhdellä selvityshinnalla. Päivänsäisiä markkinoita käytetään kulutus- ja tuotantosuunnitelmien mukauttamiseen muun muassa tasehallintasalkun tasapainottamiseksi. Tämä tarkoittaa, että päivänsäisten markkinoiden tuntihinta lähtee spot-hinnasta ja nousee tai laskee, jos kaupankäynti-ikkunan aikana ilmenee odottamattomia tapahtumia. Vuonna 2019 päivänsäisten markkinoiden keskimääräinen hinta DK1:ssä oli 35,1 euroa/MWh. DK2:ssa hinta oli 36,7 euroa/MWh. Vuonna 2018 DK1:n keskimääräinen hinta oli 40,4 euroa/MWh ja DK2:n 41,9 euroa/MWh.
- (47) Pyyntöön⁽²⁵⁾ sisältyvät lisälaskelmat osoittavat, että DK1:n ja DK2:n hinnat ovat valtaosan ajasta samat kuin yhden tai useamman vierekkäisen hintavyöhykkeen hinnat. Vuonna 2018 ja 2019 hinnat DK1:ssä olivat samat kuin alueen toisella hinnoittelualueella (DK2, SE3, SE4, NO2 ja DE) 94,8 prosenttia ja 96,3 prosenttia ajasta, kun taas DK2:n hinnat olivat samat kuin alueen toisella hinnoittelualueella (DK1, SE3, SE4, NO2 ja DE) 98,8 prosenttia ja 98,6 prosenttia ajasta. Lisäksi näiden Tanskan vyöhykkeiden ja Pohjoismaiden järjestelmän sekä Saksan tukkuhinnan välinen korrelaatio on melko suuri, 64–83 prosenttia vuosina 2017–2018.
- (48) Tanskalla on erittäin suuri kapasiteetti naapurimaidensa rajayhdysjohdoissa, se vastaa noin 90:tä prosenttia kotimaisesta huippukysynnästä. Tanskan tiiviit yhteydet naapurimaihin tarkoittavat sitä, että Tanskassa on erillinen sähkön spot-markkinahinta DK1:lle ja DK2:lle vain noin 10 prosenttia ajasta. Muuna aikana DK1:n ja DK2:n tukkuhinta on sama joko Norjan, Ruotsin tai Saksan kanssa.
- (49) Komissio katsoo näiden tekijöiden osoittavan, että sähkön hinnat ovat Tanskassa hyvin lähellä Pohjoismaiden ja Saksan hintoja.

3.2.4 PÄÄTELMÄT

- (50) Hankintayksiköillä on rajallinen markkinaosuus niillä Tanskan sähköntuotanto- ja tukkumarkkinoilla, joita pyyntö koskee.
- (51) Sähkön tuonnin ja viennin korkea osuus Tanskan sähköntuotannosta sekä yhteenliitöntäkapasiteetti naapurimaiden kanssa osoittaa, että Tanskan sähkö- ja tukkumarkkinat ovat suurelta osin yhdentyneet laajemmille, monikansallisille markkinoille. Vaikka maantieteelliset markkinat eivät välttämättä ole valtioiden rajat ylittäviä, sähkön tuonti Tanskaan aiheuttaa joka tapauksessa kilpailupainetta Tanskan sähkön tukkuhintoihin huomattavana tuntimääränä vuodessa.
- (52) Tämän vahvistavat pyynnön esittäjän toimittamat tukkuhintoja koskevat tiedot, jotka osoittavat, että Tanskan hinnat ovat hyvin samankaltaiset kuin Nord Poolin ja Saksan hinnat.
- (53) Tämän päätöksen tavoitteena on selvittää, kohdistuuko sähkön tuotantoon ja tukkukauppaan siinä määrin kilpailua (markkinoilla, joille pääsy ei ole rajoitettu), että voidaan varmistaa, että näiden toimintojen harjoittamiseksi tehtävät hankinnat tehdään myös ilman direktiivissä 2014/25/EU säädettyjä tiukkoja yksityiskohtaisia hankintasääntöjä avoimella ja syrjimättömällä tavalla sellaisin perustein, jotka antavat hankintayksiköille mahdollisuuden löytää kokonaisuudessaan taloudellisesti edullisimman ratkaisun.

⁽²⁵⁾ Ks. pyynnön 95 kohta.

- (54) Edellä tarkasteltujen seikkojen perusteella komissio voi päätellä, että Tanskassa tarjouskilpailun kohteena oleva sähkön tuotanto perinteisistä lähteistä ja merituulipuistoissa sekä sen tukkumyynti ovat suoraan kilpailun kohteena markkinoilla, joille pääsy ei ole rajoitettu direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

4. PÄÄTELMÄT

- (55) Tätä päätöstä sovellettaessa johdanto-osan 11–53 kappaleesta seuraa, että Tanskassa tarjouskilpailun kohteena oleva sähkön tuotanto perinteisistä lähteistä ja merituulipuistoissa sekä sen tukkumyynti ovat suoraan kilpailun kohteena markkinoilla, joille pääsy ei ole rajoitettu direktiivin 2014/25/EU 34 artiklassa tarkoitettulla tavalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta kilpailulainsäädännön soveltamista. Sen vuoksi direktiiviä 2014/25/EU ei olisi enää sovellettava hankintasopimuksiin, joiden tarkoituksena on mahdollistaa kyseisen toiminnon harjoittaminen Tanskassa.
- (56) Direktiiviä 2014/25/EU olisi edelleen sovellettava sopimuksiin, joiden tarkoituksena on mahdollistaa toiminnot, jotka on nimenomaisesti jätetty pyynnön ulkopuolelle.
- (57) Tämä päätös perustuu oikeudelliseen ja tosiasialliseen tilanteeseen lokakuusta 2021 maaliskuuhun 2022, sellaisena kuin se käy ilmi pyynnön esittäjien lähettämistä tiedoista. Päätöstä voidaan tarkistaa, jos oikeudellinen tai tosiasiallinen tilanne muuttuu merkittävästi siten, etteivät direktiivin 2014/25/EU 34 artiklan soveltamisen edellytykset enää täyty.
- (58) Muistutetaan mieliin, että direktiivin 2014/23/EU ⁽²⁶⁾ 16 artiklassa säädetään, ettei mainittua direktiiviä sovelleta hankintayksiköiden tekemiin käyttöoikeussopimuksiin, jos direktiivin 2014/25/EU 35 artiklan mukaisesti on todettu, että kyseinen toiminta on suoran kilpailun kohteena jäsenvaltiossa saman direktiivin 34 artiklan mukaisesti. Koska pääteltiin, että pyynnön kohteena oleva sähkön tuotanto- ja tukkumyynti on kilpailun kohteena markkinoilla, joille pääsy ei ole rajoitettu, käyttöoikeussopimukset, joiden tarkoituksena on mahdollistaa kyseisten toimintojen suorittaminen Tanskassa, jäävät direktiivin 2014/23/EU soveltamisalan ulkopuolelle.
- (59) Tässä päätöksessä säädetyt toimenpiteet ovat julkisia hankintoja käsittelevän neuvoo-antavan komitean lausunnon mukaiset,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

Ainoa artikla

Direktiiviä 2014/25/EU ei sovelleta hankintayksiköiden tekemiin hankintasopimuksiin, joiden tarkoituksena on mahdollistaa sähkön tuotanto ja tukkumyynti perinteisistä ja uusiutuvista energialähteistä Tanskassa direktiivin 2014/25/EU 35 artiklan 1 kohdan nojalla esitetyn pyynnön mukaisesti.

Tämä päätös on osoitettu Tanskan kuningaskunnalle.

Tehty Brysselissä 26 päivänä heinäkuuta 2022.

Komission puolesta
Thierry BRETON
Komission jäsen

⁽²⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/23/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, käyttöoikeussopimusten tekemisestä (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 1).